

Quickscan flora en fauna

Lodewijk van Deysselbuurt Amsterdam

ZW-Blokken (geel)

ZO-Blokken (rood)

I-Blokken (blauw)

Woningstichting Rochdale
Bos en Lommerplein 303
1055 RW Amsterdam

Katwijk, 17 oktober 2024

Projectnummer: 2024-210/rap2.1

Veldwerk: de heer R. Bouwmeester

Projectleiding en vrijgave: de heer J. Wijnands

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE	2
1. INLEIDING	3
1.1 Aanleiding	3
1.2 Doel van het onderzoek	3
1.3 Leeswijzer	3
2. OPZET VAN HET ONDERZOEK	4
2.1 Bureauonderzoek	4
2.2 Veldonderzoek	4
2.3 Effectenbeoordeling	4
3. BESCHRIJVING VAN HET PLANGEBIED	5
3.1 Algemene beschrijving van het plangebied	5
3.2 Ligging plangebied ten opzichte van beschermde natuurgebieden	6
4. BUREAUONDERZOEK	7
5. VELDONDERZOEK	8
5.1 Vogels	8
5.2 Vleermuizen	9
5.3 Grondgebonden zoogdieren	12
5.4 Amfibieën en reptielen	12
5.5 Vissen	12
5.6 Overige fauna waaronder vlinders en libellen	12
5.7 Flora	13
5.8 Bomen	13
6. CONCLUSIES EN ADVIES	12
6.1 Gebiedsbescherming	12
6.2 Soortbescherming	12
7. AANBEVELINGEN ECOLOGIEVRIENDELIJK BOUWEN	14
7.1 Informatie voor het creëren van verblijfplaatsen voor beschermde soorten	14

BIJLAGE I OMGEVINGSWET

BIJLAGE II LITERATUUR EN BRONVERMELDING

BIJLAGE III BEELDMATERIAAL PLANGEBIED

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Woningstichting Rochdale is voornemens om de rood, blauw en geel omkaderde woonblokken te slopen en hier nieuwe woonblokken te realiseren (figuur 1). Hierbij zal het tussenliggende groen ook verloren gaan.

Om de uitvoer van de renovatie mogelijk te maken dient, om te voorkomen dat de Omgevingswet wordt overtreden, onderzoek verricht te worden naar de aanwezigheid van nabijgelegen beschermde gebieden en mogelijk binnen het plangebied of net daarbuiten van beschermde flora en fauna. In dat kader is een quickscan flora en fauna uitgevoerd. Dit rapport presenteert de bevindingen van dat onderzoek.

Figuur 1: Ligging plangebied.

1.2 Doel van het onderzoek

Het doel van de quickscan is te onderzoeken of:

- in het plangebied beschermde plant- en diersoorten kunnen voorkomen;
- de ingreep mogelijk een effect heeft op deze beschermde soorten;
- de ingreep mogelijk een effect heeft op beschermde natuurgebieden (Natura 2000 en NNN);
- het plangebied een belangrijke functie voor beschermde plant- en diersoorten kan vervullen (bijvoorbeeld als essentieel foerageergebied, vliegroute, nest- of verblijfplaats);
- op basis van bovenstaande bevindingen nader onderzoek nodig is.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de opzet van het onderzoek toegelicht. Hoofdstuk 3 beschrijft de kenmerken van het plangebied en de ligging ten opzichte van beschermde natuurgebieden. Hoofdstukken 4 en 5 beschrijven de resultaten van het bureau- en veldonderzoek. In hoofdstuk 6 worden hieruit conclusies getrokken en advies gegeven. Tenslotte worden in hoofdstuk 7 enkele aanbevelingen meegegeven ten aanzien van ecologievriendelijk bouwen.

De belangrijkste (verbods)bepalingen uit de Omgevingswet staan in bijlage I. In bijlage II staat een overzicht van de gebruikte literatuur en bronnen. Bijlage III laat nog meer foto's zien van het plangebied.

2. OPZET VAN HET ONDERZOEK

2.1 Bureauonderzoek

Door middel van bronnen- en literatuuronderzoek wordt onderzocht welke beschermde flora en fauna in de omgeving van het plangebied recent zijn waargenomen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de verspreidingsatlas dat voor het plangebied en de directe omgeving de waarnemingen van Flora en Fauna weergeeft. Daarnaast worden relevante en actuele websites geraadpleegd. Ook wordt de ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde natuurgebieden in kaart gebracht. Aan de hand van deze informatie wordt een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor kunnen komen, rekening houdend met de habitatvoorkeur van de betreffende soorten. Ook wordt een inschatting gemaakt of de voorgenomen ruimtelijke ingreep negatieve effecten heeft op (potentieel) aanwezige beschermde soorten en gebiedsfuncties.

2.2 Veldonderzoek

Naast een bureaustudie wordt een biotooptoets uitgevoerd: een veldbezoek met als doel een inschatting te maken van de ecologische kwaliteiten van het plangebied. De bevindingen van het bronnen- en literatuuronderzoek worden in het veld getoetst en indien nodig aangevuld.

Op het moment dat een biotooptoets wordt uitgevoerd, zijn niet alle soorten zichtbaar aanwezig. Sommige diersoorten zijn bijvoorbeeld alleen nachtactief of in een bepaalde periode van het jaar afwezig. Daarom zijn de eisen die soorten/soortgroepen aan hun leefomgeving stellen met betrekking tot vaste rust- en verblijfplaatsen, voedselgebieden en migratierouten vergeleken en getoetst met de situatie in het veld. Op deze manier is ook het belang van het plangebied beoordeeld voor flora en fauna die niet zijn waargenomen gedurende de biotooptoets, maar desondanks toch kunnen voorkomen ter plaatse van het plangebied. De resultaten van de biotooptoets betreffen uitsluitend waarnemingen binnen het plangebied en de invloedssfeer van de werkzaamheden.

2.3 Effectenbeoordeling

Op basis van de veldkenmerken van het plangebied en de verspreiding van beschermde soorten, wordt beoordeeld voor welke beschermde soorten het plangebied van betekenis kan zijn. Bij deze toetsing wordt alleen gekeken naar wettelijk beschermde soorten. Deze soorten hebben een Nederlandse of Europese bescherming en moeten worden getoetst op voorkomen en effect. Wanneer effecten optreden of verbodsbepalingen worden overtreden, dan zijn er mogelijk maatregelen nodig om de effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de wetgeving.

Algemene soorten worden dus niet meegenomen in deze toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in Nederland dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt door de meeste projecten. Bovendien geldt voor deze soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen zoals weergegeven in de Omgevingswet Besluit activiteiten leefomgeving Artikel 11.55 lid 2 (Bal). Wel geldt de zorgplicht voor algemene soorten en verder is er de specifieke zorgplicht voor een aantal bijzondere soorten Artikel 11.28 Bal.

3. BESCHRIJVING VAN HET PLANGEBIED

3.1 Algemene beschrijving van het plangebied

Het plangebied betreft een woonwijk met vele hoge (4 verdiepingen) woonblokken met appartementen in twee verschillende bouwstijlen. Het plangebied bestaat voornamelijk uit verhard oppervlak bestaande uit bestrating en parkeergelegenheid. Tussen de woonblokken bevinden zich grote gemeenschappelijke tuinen met grasveldjes, struiken en hoge volgroeide bomen. Naast hoge gebouwen zijn er ook 5 tal blokken met rijtjes huizen met slechts 2 verdiepingen. Alle woonblokken en rijtjes huizen zijn opgetrokken uit bakstenen muren en beschikken over een pannendak. Dag en nacht is er veel activiteit van autoverkeer en bewoners die met elkaar praten en op straat hangen (impressie figuur 2).

Figuur 2: Impressie van het gebied.

3.2 Ligging plangebied ten opzichte van beschermde natuurgebieden

Op onderstaande kaarten is te zien dat het plangebied geen deel uitmaakt van het Natuurnetwerk Nederland (afstand tot NNN 100m, figuur 3). Het gebied maakt eveneens geen onderdeel uit van een ander beschermd gebied, zoals Natura 2000, belangrijk weidevogelgebied of strategische reservering natuur. Het projectgebied ligt op 6,6 kilometer afstand van het Natura 2000-gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske. Door de kenmerken van het projectgebied, de afstand tot het Natura 2000-gebied en de aard van het tussenliggende gebied zijn geen negatieve effecten aan de orde als gevolg van de toekomstige inrichting van het projectgebied op het Natura 2000-gebied en de instandhoudingsdoelen. Deze quickscan doet geen uitspraken over stikstofdepositie. Indien noodzakelijk dient apart stikstofonderzoek uitgevoerd te worden.

Figuur 3: Ligging plangebied (roze stip) ten opzichte van Natuurnetwerk Nederland (groen, rood en oranje), Ecologische NNN Verbinding (geelgroen) (bron: Provincie Noord-Holland).

4. BUREAUONDERZOEK

Uit recente verspreidingsgegevens blijkt dat in of nabij het plangebied binnen een straal van 5 kilometer diverse beschermde soorten flora en fauna zijn waargenomen (bron Verspreidingsatlas.nl). Soorten die binnen het plangebied of direct omgeving zijn waargenomen komen uit verschillende soortgroepen.

Vogels

In het plangebied en directe omgeving zijn Vogels met jaarrond beschermde verblijfplaatsen waargenomen in het gebied zijn de: Boomvalk, Buizerd, Gierzwaluw, Grote Gele Kwikstaart, Havik, Huismus, Kerkuil, Ooievaar, Ransuil, Slechtvalk, Sperwer, Wespendif.

Vleermuizen

Er worden 6 soorten vleermuizen gemeld rondom het plangebied. Boombewonende vleermuizen Ruige dwergvleermuis en Rosse vleermuis en gebouwde bewonende soorten Gewone dwergvleermuis, Kleine dwergvleermuis, tweekleurige vleermuis en Laatzvlieger komen voor in de omgeving.

Grond gebonden zoogdieren

Van de Grond gebonden zoogdieren worden, Hermelijn, Bunzing, Wezel, Eikelmuis, haas, konijn en egel genoemd in de omgeving van het plangebied.

Amfibieën en reptielen

Van de amfibieën wordt de rugstreeppad en de meerkikker als beschermde soorten gemeld. Van de soortgroep reptielen wordt de hazenworm gemeld.

Vissen

Er worden enkele beschermde vissensoorten genoemd, maar het plangebied heeft geen oppervlakte water, dus vissen zijn niet aan de orde in dit plangebied.

Overige fauna waaronder vlinders en libellen

Van de vlinders worden de Gele luzernevlinder, Kleine parelmoervlinder, grote vos en het bruin blauwtje genoemd. En van de libellen wordt de Sierlijke Witsnuit libel genoemd.

Flora

In de omgeving van het plangebied zijn diverse soorten beschermde soorten flora waargenomen, met name zeldzame soorten die op zandgronden groeien, maar ook zijn er varensoorten aangetroffen.

5. VELDONDERZOEK

Het veldonderzoek is op 19 augustus 2024 uitgevoerd door ecooloog R. Bouwmeester van WMC in de middag. Zie onderstaande tabel voor de weersomstandigheden.

Tabel 1: Weersomstandigheden (bron: buienradar.nl)

Datum	Temperatuur (°C)	Overheersende windrichting (bft)	Bewolking	Neerslag (mm)
19-08-2024	22°C	NO 2	Zonnig	0 mm

Tijdens het veldbezoek is nagegaan of het plangebied een functie vervult voor de hierboven genoemde soorten. Deze bevindingen worden hieronder per soortgroep uiteengezet.

5.1 Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn geen soorten vogels waargenomen waarvan het nest jaarrond beschermd is. Van algemene soorten vogels werden Houtduif, koolmees, kauw en zilvermeeuw waargenomen. Het is onwaarschijnlijk dat het plangebied mogelijkheden biedt voor soorten vogels waarvan het nest jaarrond beschermd is. Aan de kopse kanten zijn overstekende dakpannen met een opening tussen het Trespas en de dakpan. Het is onduidelijk tot hoever de ruimte doorloopt onder de dakpan. Daarnaast is Trespas een erg glad materiaal wat weinig houvast biedt voor gierzwaluwen om in het nest te kruipen. Alle daken van de betreffende gebouwen hebben een relatief vlak dak met aaneengesloten pannen, er zijn geen losse of kierende pannen gevonden. De daken bieden geen mogelijkheden voor gierzwaluwen.

Geschikte openingen voor huismussen zijn niet gevonden. De dakgoten bevinden zich te ver van de grond en de beschutting. Het veld bezoek voor deze quickscan is uitgevoerd halverwege het reeds in gang gezette vleermuis onderzoek, met als reden het actualiseren van de eerder uitgevoerde quickscan. Voorafgaand van het veldbezoek hebben er al 20 bezoeken plaatsgevonden aan het plangebied in verband met het vleermuisonderzoek. Deze onderzoeken starten of eindigen wanneer gierzwaluwen en huismussen actief zouden moeten zijn. Tijdens deze 20 bezoeken is er geen enkele gierzwaluw of huismus waargenomen door geen van de betrokken ecologen. Op grond daarvan kan uitgesloten worden dat er gierzwaluwen of huismussen voorkomen in het plangebied.

Naast de gebouwen zijn ook de bomen in het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van nesten. Er zijn geen nesten in de bomen binnen de verstoringssfeer aangetroffen.

Figuur 4: Links, openingen tussen het Trespas en de dakpannen. Rechts: vlak dakvlak met aaneengesloten pannen.

Conclusie vogels

Het is uit te sluiten dat de ontwikkelplannen een negatief effect hebben op vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten zoals Huismus, Gierzwaluw of buizerd. Voor de andere in het bureauonderzoek genoemde soorten is er geen geschikt biotoop aanwezig. Een nader onderzoek naar deze beschermde soorten is niet noodzakelijk.

Vangen de werkzaamheden aan voor het broedseizoen dan zal de verstoring van de werkzaamheden er voor zorgen dat er door *algemene* broedvogels uitgeweken wordt naar een andere nestlocatie. Vangen de werkzaamheden aan tijdens het broedseizoen dan is het noodzakelijk dat door een deskundig ecooloog het plangebied en directe omgeving gecontroleerd worden op nestelende soorten algemene broedvogels. Voor alle soorten vogels geldt dat zij tijdens het broedproces zijn beschermd (zie bijlage I). Het broedseizoen loopt globaal van 1 maart tot half augustus. Geadviseerd wordt de werkzaamheden voor het broedseizoen uit te voeren voordat er vogels in de bomen gaan broeden.

5.2 Vleermuizen

Het is waarschijnlijk dat de complexen verblijfplaatsen bieden voor gebouwbewonende vleermuizen. De gebouwen zijn gecontroleerd op gaten, kieren en open stootvoegen. Deze zijn op verschillende plaatsen gevonden in alle 3 de verschillen bouwstijlen. Bij ieder woonblok, ongeacht de bouwstijl, zijn overstekende pannen aan beide kopse kanten waargenomen die mogelijkheden voor vleermuizen kunnen bieden (figuur 4). Daarnaast wijkt op sommige plekken het Trespa van de muur en biedt op deze manier ook mogelijkheden voor vleermuizen.

De rijtjeshuizen hebben boven de kozijnen stootvoegen die naar de spouw leiden en zo mogelijkheden voor vleermuizen bieden. Op veel plekken hangt er echter een zonnesherm of staat er een struik voor waardoor het invliegen belemmerd wordt. Enkele plekken zijn wel vrij en zouden gebruikt kunnen worden door vleermuizen (figuur 5). De hoge complexen in het blauwe deelgebied hebben geen stootvoegen. De hoge complexen in het rode deelgebied hebben aan de tuinkant ventilatievoegen. Deze kunnen ook gebruikt worden door vleermuizen.

Bij sommige kozijnen zijn er kieren ontstaan die naar de spouw kunnen leiden. Deze kieren kunnen ook gebruikt worden door vleermuizen (figuur 5).

Wegens de grootte van de gebouwen en de woonfunctie kunnen de gebouwen ook een functie hebben als winterverblijf of zelfs massawinterverblijf.

Figuur 5: Links, stootvoegen boven de ramen van de onderv verdieping in de rijtjeshuizen. Rechts, Opening bij een raamkozijn.

De bomen binnen de verstoringssfeer zijn onderzocht en hebben geen holtes, ingescheurde takken of loszittende schors. Hierdoor kan voor de soortgroep boombewonende vleermuizen de functie verblijfplaats worden uitgesloten.

Als foerageergebied heeft het plangebied waarschijnlijk een functie. De werkzaamheden hebben gedeeltelijk invloed op die functie. De binnentuinen in het rode en gele deelgebied (figuur 1) zullen verloren gaan. De bomen tussen de woonblokken in het blauwe deelgebied zullen blijven bestaan. Tijdens en na de werkzaamheden kan er door vleermuizen nog steeds gevoerd worden in het blauwe deelgebied en tussen de bomen ten noorden hiervan.

Ter plaatsen van de binnentuinen van het rode en gele deel gebied zal in de toekomstige situatie ook weer een binnentuin gerealiseerd worden.

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een lijnelement. De werkzaamheden hebben hier geen invloed op aangezien op dezelfde plek woonblokken gerealiseerd worden. Wel dient er rekening te worden gehouden met de verlichting tijdens de werkzaamheden en in de nieuwe situatie.

Conclusie vleermuizen

Uit reeds uitgevoerd nader onderzoek is gebleken dat het plangebied een functie heeft voor gebouwbewonende soorten vleermuizen als verblijfplaats. Voor meer informatie wordt naar het betreffende rapport verwezen met kenmerk 2024-210/rap1.1 d.d. 17-10-2024.

5.3 Grondgebonden zoogdieren

De woonblokken en de bomen hebben geen holtes die geschikt kunnen zijn voor grondgebonden zoogdieren, anders dan mensen. Voor marters is er geen plek om een verblijfplaats te hebben. Daarnaast is er dag en nacht veel activiteit van mensen in het plangebied. Dit zou voor marter soorten voor veel te veel verstoring zorgen. Voor de andere in het bureauonderzoek genoemde soorten is er geen geschikt biotoop aanwezig. Egels zouden wel aanwezig kunnen zijn in de binnentuinen, hiervoor geldt de zorgplicht net als voor alle andere aanwezige algemene grondgebonden zoogdieren.

Conclusie grondgebonden zoogdieren

In het plangebied ontbreekt het aan geschikt leefgebied voor beschermde soorten. Daarnaast is er dag en nacht te veel menselijke activiteit in de buurt wat voor te veel verstoring zorgt. Voor egels en andere algemene grondgebonden zoogdieren geldt de zorgplicht. Een nader onderzoek naar deze grondgebonden beschermde soorten zoogdieren is niet noodzakelijk.

5.4 Amfibieën en reptielen

Volgens de database van NDFF komen in een straal van 5km van het plangebied de beschermde soorten de rugstreeppad, de meerkikker en de hazelworm voor. Het plangebied voldoet op dit moment niet aan de biotoopeisen die zij stellen om een volledige levenscyclus te doorlopen. Ook tijdens de werkzaamheden zal het onwaarschijnlijk zijn dat bijvoorbeeld de rugstreeppad het gebied zal betrekken. Het plangebied is omringd door drukken straten die overstekende padden weinig kans tot overleven bieden.

Conclusie amfibieën en reptielen

Voor de in de database genoemde beschermde soorten ontbreekt het aan geschikt leefgebied. Een nader onderzoek naar beide soortgroepen is niet noodzakelijk om de werkzaamheden uit te voeren.

5.5 Vissen

De werkzaamheden hebben geen invloed op oppervlakte water. De soortgroep vissen is hierdoor voor het plangebied niet verder onderzocht.

5.6 Overige fauna waaronder vlinders en libellen

Het plangebied voldoet niet aan de hoge habitateisen die nodig zijn voor het voorkomen van de in de database genoemde beschermde soorten. Het is onwaarschijnlijk dat deze soorten in het plangebied voorkomen. Een nader onderzoek is niet noodzakelijk.

5.7 Flora

De gemelde beschermde soorten planten stellen hoge eisen aan het leefgebied. Deze omstandigheden ontbreken hier in het gecultiveerde parkachtige landschap rondom de complexen. Dit gegeven aangevuld met waarnemingen ter plekke, maakt dat het is uit te sluiten dat beschermde soorten planten een plek hebben in het plangebied. Aan of op het gebouw zijn geen beschermde planten waargenomen zoals varenssoorten.

5.8 Bomen

Voor de te kappen bomen in het rode en gele deelgebied is mogelijke een kapvergunning nodig. Vraag deze tijdig aan bij de gemeente. Hier is vaak ook een bomeninventarisatie voor nodig.

6. CONCLUSIES EN ADVIES

6.1 Gebiedsbescherming

Het plangebied geen deel uitmaakt van het Natuurnetwerk Nederland. Het gebied maakt eveneens geen onderdeel uit van een ander beschermd gebied, zoals Natura 2000, belangrijk weidevogelgebied of strategische reservering natuur. Het projectgebied ligt op 6,6 kilometer afstand van het Natura 2000-gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzaner-veld & Twiske. Door de kenmerken van het projectgebied, de afstand tot het Natura 2000-gebied en de aard van het tussenliggende gebied zijn geen negatieve effecten aan de orde als gevolg van de toekomstige inrichting van het projectgebied op het Natura 2000-gebied en de instandhoudingsdoelen. Indien noodzakelijk dient apart stikstofonderzoek uitgevoerd te worden.

6.2 Soortbescherming

Vogels

Het is uit te sluiten dat de ontwikkelplannen een negatief effect hebben op vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten zoals Huismus, Gierzwaluw of buizerd. Voor de andere in het bureauonderzoek genoemde soorten is er geen geschikt biotoop aanwezig. Een nader onderzoek naar deze beschermde soorten is niet noodzakelijk.

Vangen de werkzaamheden aan vóór het broedseizoen dan zal door de verstoring die veroorzaakt wordt door de werkzaamheden er door algemene broedvogels uitgeweken worden naar een andere nestlocatie. Vangen de werkzaamheden aan tijdens het broedseizoen dan is het noodzakelijk dat door een deskundig ecoloog het plangebied en directe omgeving gecontroleerd wordt op nestelende soorten algemene broedvogels. Voor alle vogels geldt dat zij beschermd zijn tijdens het broedproces (zie bijlage I).

Advies

Start de werkzaamheden voor het broedseizoen (maart tot half augustus) en werk continue door tijdens het broedseizoen dat er te veel verstoring zal zijn voor algemene vogelsoorten om tot broeden te komen.

Vleermuizen

Uit reeds uitgevoerd nader onderzoek is gebleken dat het plangebied een functie heeft voor gebouwbewonende soorten vleermuizen als verblijfplaats. Voor meer informatie wordt naar het betreffende rapport verwezen met kenmerk 2024-210/rap1.1 d.d. 17-10-2024.

Grondgebonden zoogdieren

In het plangebied ontbreekt het aangeschikt leefgebied voor beschermde soorten. Daarnaast is er dag en nacht te veel menselijke activiteit in de buurt wat voor te veel verstoring zorgt. Voor egels en andere algemene grondgebonden zoogdieren geldt de zorgplicht (bijlage 1). Een nader onderzoek naar deze grondgebonden beschermde soorten zoogdieren is niet noodzakelijk.

Amfibieën en reptielen

Tijdens het veldbezoek is geconstateerd dat het plangebied geen geschikt habitat is voor beschermde amfibieën en reptielen. Nader onderzoek is niet noodzakelijk. Voor algemene soorten geldt de zorgplicht, zie bijlage I.

Vissen

De werkzaamheden hebben geen invloed op oppervlakte water. De soortgroep vissen hoeft niet nader te worden onderzocht.

Overige fauna waaronder vlinders en libellen

Het plangebied voldoet niet aan de hoge habitateisen die nodig zijn voor het voorkomen van de in de database genoemde beschermde soorten. Het is onwaarschijnlijk dat deze soorten in het plangebied voorkomen. Een naderonderzoek is niet noodzakelijk.

Flora

De gemelde beschermde soorten planten stellen hoge eisen aan het leefgebied. Deze omstandigheden ontbreken hier in het gecultiveerde parkachtige landschap rondom de complexen. Dit gegeven aangevuld met waarnemingen ter plekke, maakt dat het is uit te sluiten dat beschermde soorten planten een plek hebben in het plangebied. Aan of op het gebouw zijn geen beschermde planten waargenomen zoals varensoorten. Een nader onderzoek is niet noodzakelijk.

Bomen

Voor de te kappen bomen in het rode en gele deelgebied is mogelijke een kapvergunning nodig. Vraag deze tijdig aan bij de gemeente. Hier is vaak ook een bomeninventarisatie voor nodig.

7. AANBEVELINGEN ECOLOGIEVRIENDELIJK BOUWEN

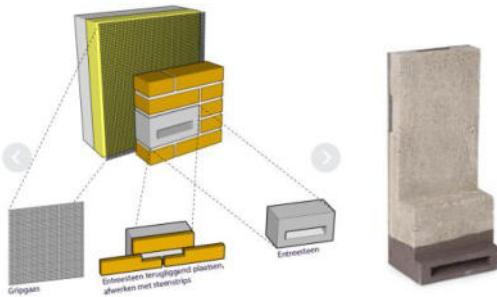
Naast de consequenties die voortkomen uit de Wet natuurbescherming geven wij in relatie tot de voorgenomen ontwikkelingen de volgende aanbevelingen met als doel de ecologische structuren in de omgeving te versterken.

7.1 Informatie voor het creëren van verblijfplaatsen voor beschermde soorten

Vleermuizen

Voor vleermuizen zijn verschillende opties om verblijfplaatsen onzichtbaar te integreren in de nieuwbouw. Vleermuisverblijven moeten aan een aantal eisen voldoen. De entree moet minstens op 3 meter hoogte worden gemaakt en rondom moet er een vrije aan/en uitvliegroute zijn. Dus geen obstakels als bomen. Vleermuizen houden erg van warmte dus verblijfplaatsen op het zuiden of zuidwesten hebben de voorkeur.

1. Spouwmuuren zijn uitermate geschikt voor vleermuizen. Geschikte permanente verblijfplaatsen kunnen worden gecreëerd door bij de nieuwbouw een spouwmuur te realiseren van ten minste 2 centimeter diep. Invliegopeningen in de vorm van open stootvoegen van 1,5 tot 2 cm breed geven dwergvleermuizen toegang tot de spouwmuur. Laatvliegers hebben wat meer ruimte nodig om in te vliegen, namelijk tussen de 1,8 en 2 centimeter. Bij het gebruik van isolatie aan de binnenzijde van de gevel is het noodzakelijk ervoor te zorgen dat er kunststof gaas wordt aangebracht met een maaswijdte van 3 tot 10 millimeter om vleermuizen de mogelijkheid te bieden zich vast te klampen. De stootvoegen moeten zich op ten minste 3 meter hoogte bevinden en bij voorkeur niet boven ramen of deuren geplaatst worden.

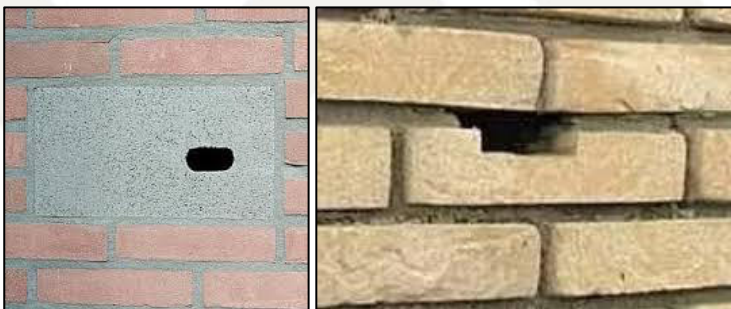

Figuur 6: Links: speciaal gaas om isolatie af te dekken (zie: <https://unitura.nl/product/gg2-gripgaas/>). Rechts: voorbeeld van een inbouwsteen.

Als het niet gewenst is dat vleermuizen zich vrij door de spouwmuur bewegen, is het in metselen van vleermuisstenen een goed alternatief. De ruimte in een inmetzelsteen is beperkt. Het is dan ook raadzaam inmetzelstenen te koppelen zodat een grotere verblijfplaats ontstaat.

Gierzwaluw

Voor Gierzwaluwen kan onder andere gebruik gemaakt worden van inmetzelkasten in de gevel en nestpannen op het dak. De neststenen kunnen zowel zichtbaar als onzichtbaar in de gevel worden verwerkt.

Figuur 7: Voorbeelden van Gierzwaluwkasten.

Bij het aanbrengen van neststenen in de gevel is het van belang rekening te houden met de mate van opwarming van de neststenen. De neststenen moeten bij voorkeur in noordelijk of oostelijk gerichte gevels worden aangebracht of onder de schaduw van een overstek.

Ook in nestpannen op het dak kan de temperatuur snel oplopen. Deze moeten onder geen beding op zuidelijk of westelijk gerichte daken worden gelegd. De kans is groot dat de jongen dit niet overleven. Zeker als de daken zijn geïsoleerd, kan warmte niet meer ontsnappen en is oververhitting een reëel gevaar. Gaten in overstekken en dakgootomlijstingen bieden goede mogelijkheden voor Gierzwaluwen om te nestelen. De temperatuur in dit soort betimmeringen is beter gereguleerd en het is goed aan te vliegen door de soort.

Figuur 8: Links: speciale pannen; rechts ruimte in de gootbetimmering.

Wanneer er bekisting om de goot wordt gemaakt ontstaat er vaak een holle ruimte tussen de muur en de goot. Deze ruimte is door een eenvoudige ingreep toegankelijk te maken voor Gierzwaluwen, maar ook Huismussen en vleermuizen kunnen hier gebruik van maken (figuur 11).

Huismus

Voor huismussen kan heel eenvoudig nestruimte worden gerealiseerd door het (ver)plaatsen van vogelschroot tot onder de derde rij dakpannen. Op deze manier wordt voldaan aan het Bouwbesluit, maar blijft het dak beschikbaar voor de Huismus. Bij Huismussen moet rekening worden gehouden met de eisen die de soort stelt aan zijn omgeving. Om te kunnen functioneren als broedlocatie moet op zeer korte afstand voldoende dekking en voedsel aanwezig in de vorm van inheemse bomen en planten. Soorten als liguster, lijsterbes, sleedoorn, meidoorn en vlier zijn hier heel geschikt voor.

Insectenhôtels

Door insectenhôtels te plaatsen in een voedselrijke omgeving met veel inheemse bloemen kunnen insecten worden gelokt. Het is van belang om goed te letten op de grootte en diepte van het insectenhotel en deze te plaatsen op een zonnige plek om deze succesvol te laten zijn. Een insectenhotel kan de diversiteit lokaal vergroten en de insecten vormen een goede voedselbron voor vogels en vleermuizen.

Checklist groen bouwen

Verstedelijking draagt bij aan het verlies van biodiversiteit, maar de bouw biedt ook kansen. Voor sommige dieren zijn onze steden en dorpen zelfs het belangrijkste leefgebied. Daar kan iedereen een steentje aan bijdragen.

Met de Checklist Groen Bouwen kan iedere bouwonderneming, architect of projectontwikkelaar zijn projecten en ontwerpen natuurvriendelijker maken. Het beantwoorden van enkele simpele ja/nee vragen leidt tot eenvoudige soortbeschermingsmaatregelen.

Kijk voor meer informatie op:
www.checklistgroenbouwen.nl
www.bouwnatuurinclusief.nl

BIJLAGE I RIJKSREGELS FLORA- EN FAUNA ACTIVITEIT

Bron: [Rijksregels flora- en fauna-activiteit | Informatiepunt Leefomgeving \(iplo.nl\)](#)

Om de natuur te beschermen, geeft het Rijk regels voor flora- en fauna-activiteiten. Dat zijn activiteiten die gevolgen kunnen hebben voor dieren en planten in het wild. Degene die zo'n activiteit uitvoert, moet voldoen aan die regels, zoals de specifieke zorgplicht. Ook kan een vergunningplicht gelden.

Voorkomen onnodig lijden van dieren

Iemand die een dier in het wild doodt of vangt, moet voorkomen dat het dier onnodig lijdt (artikel 11.28, Besluit activiteiten leefomgeving (Bal)).

*Specifieke zorgplicht**

Een flora- en fauna-activiteit kan nadelig zijn voor bijvoorbeeld natuurbescherming. Iemand die dat weet of kan weten, moet zich altijd houden aan de specifieke zorgplicht bij het verrichten van de activiteit (artikel 11.27, Bal). De specifieke zorgplicht geldt bij alle dier- en plantensoorten, dus bij (inter)nationaal beschermde soorten én bij andere soorten. Het Bal geeft aan waaruit de specifieke zorgplicht in ieder geval bestaat. Dat is hierna toegelicht.

Controleren soorten en habitats

Iemand die een flora- en fauna-activiteit wil verrichten op een plek, moet controleren of er aanwijzingen zijn dat op die plek of in de buurt bepaalde soorten of habitats voorkomen. De tabel hierna geeft aan om welke soorten en habitats het gaat. NB: deze controle wordt uitgevoerd door een Ecoloog.

Aanwezigheid van wat?	Waar staan de soorten in?	Toelichting
Vogels	Bijlage I vogelrichtlijn	Het gaat om een soort die in het wild leeft in Nederland en daar van nature voorkomt
Trekvogels	Onder andere op de website van het ministerie van LNV	Het gaat om een soort die regelmatig in Nederland voorkomt
Dier- en plantensoorten	Bijlage II, IV, V habitatrichtlijn	Het gaat om een soort die in het wild leeft in Nederland en daar van nature voorkomt
Dier- en plantensoorten	Bijlage IX Bal of in de rode lijsten	Het gaat om een soort die in het wild leeft in Nederland en daar van nature voorkomt
Belangrijke leefgebieden of natuurlijke habitats waar de genoemde dieren/planten leven	Dieren en planten in deze kolom	Het gaat niet om gebieden die geschikt zouden zijn als leefgebied maar waar de soort niet leeft. Zoals een grot die geschikt is voor vleermuizen maar waar ze niet leven. Of een wand waarop bepaalde muurplanten zouden kunnen groeien maar waar ze niet zijn.

Nagaan of nadelige gevolgen voor dier- en plantensoorten uit te sluiten zijn

Als er aanwijzingen zijn dat de hiervoor genoemde soorten of habitats aanwezig zijn, dan is het verplicht om na te gaan of nadelige gevolgen voor die dieren of planten uit te sluiten zijn. Bij de diersoorten gaat het dan ook om hun nesten, foerageerplaatsen, voortplantingsplaatsen, rustplaatsen en eieren. Het uitsluiten of er nadelige gevolgen zijn, moet plaatsvinden aan de hand van objectieve gegevens. NB: Objectief onderzoek kan worden uitgevoerd door een Ecoloog.

Nagaan wat nadelige gevolgen zijn als uitsluiten daarvan niet mogelijk is

Het is niet altijd mogelijk om nadelige gevolgen uit te sluiten voor dier- en plantensoorten. In dat geval moet degene die de activiteit verricht, nagaan wat de nadelige gevolgen kunnen zijn van de activiteit. NB: hiervoor kan advies gevraagd worden aan een Ecoloog.

Passende preventieve maatregelen om nadelige gevolgen te voorkomen

Als nadelige gevolgen niet uit te sluiten zijn, moet degene die de activiteit verricht alle passende preventieve maatregelen treffen om nadelige gevolgen voor dier- en plantensoorten te voorkomen. Ook moet diegene tijdens en na de flora- en fauna-activiteit nagaan of die maatregelen wel het bedoelde effect hebben. NB: de maatregelen kunnen in samenspraak met en door een Ecoloog worden opgesteld.

Stoppen met activiteit of herstelmaatregelen treffen

Als er ondanks de genomen maatregelen toch nadelige gevolgen zijn door de activiteit, moet die activiteit stoppen. Als stoppen niet mogelijk is, dan moet degene die de activiteit verricht passende herstelmaatregelen treffen. NB: dit kan voorkomen worden door een Ontheffingsaanvraag te doen waarbij de te nemen maatregelen ecologisch onderbouwd worden door een Ecologisch adviseur.

**Handelingen die onder de specifieke zorgplichten vallen*

Bron: [Specifieke zorgplicht activiteiten Bal | Informatiepunt Leefomgeving \(iplo.nl\)](#)

Een specifieke zorgplicht verbiedt handelingen waarvan iedereen zou moeten weten dat ze niet door de beugel kunnen. In het algemeen zal iemand een specifieke zorgplicht niet overtreden als hij een activiteit op de gebruikelijke manier uitvoert.

Uit de nota van toelichting bij het Bal: Het feit dat de specifieke zorgplicht naast de meer uitgewerkte algemene regels en vergunningvoorschriften geldt, laat onverlet dat in het algemeen het naleven van de voorschriften van dit besluit en een eventuele vergunning voldoende zal zijn om nadelige effecten te voorkomen, uitgaande van de gebruikelijke wijze waarop de in het besluit gereguleerde activiteiten in de praktijk worden uitgevoerd. Maar wanneer degene die de activiteit verricht ongebruikelijke handelingen uitvoert of juist handelingen nalaat, waarvan ieder redelijk denkend mens kan weten dat daardoor nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving ontstaan die eenvoudig voorkomen hadden kunnen worden, heeft de zorgplicht wel betekenis naast de voorschriften.

Een handeling valt onder een specifieke zorgplicht als degene die de activiteit verricht *weet of redelijkerwijs kan vermoeden* dat die handeling nadelige gevolgen kan hebben voor de fysieke leefomgeving. Ook iets nalaten kan onder de specifieke zorgplicht vallen.

Enkele aandachtspunten bij het criterium 'redelijkerwijs':

- Het gaat niet om de persoonlijke kennis van degene die de activiteit verricht. Het gaat om wat verwacht kan worden van de gemiddelde persoon die een activiteit verricht.
- Is niet helder of een gedraging onder de specifieke zorgplicht valt? Dan ligt het meer voor de hand om maatwerkvoorschriften, vergunningvoorschriften of maatwerkregels op te stellen.

Verplichtingen voor degene die een activiteit verricht

Bij het artikel in het Bal over een specifieke zorgplicht staat meestal een verplichting in drie stappen (Artikel 11.28 specifieke zorgplicht). Degene die een activiteit verricht is verplicht:

1. Alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen.
2. Voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.
3. Als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

Het gaat hier om een 'voorkeursvolgorde'. Optie 1 is beter dan optie 2 en 3. Optie 3 is het laatste redmiddel. In optie 1 en optie 3 staat 'redelijkerwijs' en in optie 2 'zoveel mogelijk'. Een specifieke zorgplicht vraagt dus niet het onmogelijke van iemand. Ook mag het bevoegd gezag geen maatregelen van de ondernemer eisen waarbij de kosten of inspanningen niet in verhouding staan tot de winst voor de fysieke leefomgeving.

Initiatiefnemer moet zelf informatie zoeken

Degene die een activiteit verricht moet zelf uitzoeken wat in zijn geval onder de specifieke zorgplicht valt. Meestal is dit voor een gezond bedrijf geen probleem. Een bedrijf dat de voor de hand liggende zorg voor de fysieke leefomgeving in acht neemt, overtreedt niet snel per ongeluk de specifieke zorgplicht.

Als het bedrijf er zelf niet uitkomt, bijvoorbeeld bij een niet-standaard situatie, kan het contact opnemen met het bevoegd gezag. Bevoegd gezag en bedrijf kunnen informele afspraken maken over het invullen van de specifieke zorgplicht. Ook kan het bevoegd gezag een maatwerkvoorschrift of vergunningvoorschrift ter invulling van de specifieke zorgplicht opstellen.

Specifieke zorgplichten van het Bal gelden altijd

De specifieke zorgplichten gelden ook als er gedetailleerde rijksregels voor een activiteit zijn. De vraag of een onderwerp uitputtend in rijksregels is geregeld, is dus niet aan de orde. Hetzelfde geldt als er uitgebreide vergunningvoorschriften zijn. De specifieke zorgplichten gelden altijd. Een bedrijf heeft altijd een eigen verantwoordelijkheid om na te denken over mogelijke nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving.

BIJLAGE II DE OMGEVINGSWET (RELEVANTE WETTEKSTEN)

De algemene rijksregels voor de fysieke leefomgeving staan vooral in de Omgevingswet, de 4 algemene maatregelen van bestuur (AMvB's) bij de Omgevingswet.

- In het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) staan de algemene regels voor verschillende activiteiten.
- In het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) staan de algemene regels speciaal gericht op het bouwen, verbouwen, in stand houden, gebruiken en slopen van bouwwerken.
- In het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) staan algemene regels die zich richten op overheden.
- In het Omgevingsbesluit staan algemene regels over procedures.

Passieve soortenbescherming:

Specifieke zorgplicht Artikel 11.28 Bal

Voorkomen onnodig lijden Artikel 11.29 Bal

Verboden (= vergunningplichtige flora- en fauna-activiteiten)

1. Vogelrichtlijn Artikel 11.38 t/m Artikel 11.41 Bal
2. Habitatrichtlijn, Bern I en II en Bonn I Artikel 11.47 t/m Artikel 11.49 Bal
3. Andere soorten (nationaal beschermd) Artikel 11.55 Bal

Lijst beschermde soorten nationaal Bijlage IX, Onderdeel A en Onderdeel B bij Artikel 11.55 Bal

Vergunningvrije flora- en fauna-activiteiten

Activiteiten beschreven in programma Artikel 11.42, Artikel 11.50 en Artikel 11.56 Bal, kader: Artikel 11.45, Artikel 11.53 en Artikel 11.59 Bal en Artikel 4.33 Bkl Activiteiten beschreven in omgevingsverordening Artikel 11.43, Artikel 11.51, en Artikel 11.57 Bal, kader: Artikel 11.45, Artikel 11.53 en Artikel 11.59 Bal

Houtopstanden

Reikwijdte	Artikel 11.112 Bal
Oogmerken	Artikel 11.113 Bal
Bevoegd gezag	Artikel 11.114 en Artikel 11.115 Bal
Zorgplicht	Artikel 11.117 Bal
Meldplicht en herbepantingsplicht bij kap buiten bebouwingscontour	Artikel 11.127 en Artikel 11.129 Bal

Artikel 11.28 (specifieke zorgplicht – relevante artikelen)

1. Degene die een activiteit als bedoeld in artikel 11.23, eerste lid, verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de belangen, bedoeld in artikel 11.24, is verplicht:
 - a) alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
 - b) voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en
 - c) als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd
2. Voor flora- en fauna-activiteiten houdt deze plicht in ieder geval in dat:
 - a) voorafgaand aan het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of er aanwijzingen zijn van de aanwezigheid op de locatie waar de activiteit wordt verricht of in de directe nabijheid van die locatie van (zie ook tabel 2):
 - 1°) van nature in Nederland in het wild levende vogelsoorten, genoemd in bijlage I bij de vogelrichtlijn, en niet in die bijlage genoemde, geregeld in Nederland voorkomende trekvogelsoorten als bedoeld in artikel 4, tweede lid, van de vogelrichtlijn;
 - 2°) van nature in Nederland in het wild levende dier- en plantensoorten, genoemd in de bijlagen II, IV en V van de habitatrichtlijn;
 - 3°) dier- of plantensoorten, genoemd in bijlage IX of in de rode lijsten, bedoeld in artikel 2.19, vierde lid, onder a, onder 4° van de wet; en
 - 4°) voor die soorten belangrijke leefgebieden of natuurlijke habitats;

- b) als deze aanwijzingen er zijn: vastgesteld wordt of op voorhand op grond van objectieve gegevens nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten voor dieren van die soorten, hun nesten, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten;
- c) als die gevolgen niet kunnen worden uitgesloten: nagegaan wordt welke gevolgen de activiteit kan hebben voor dieren van die soorten, hun nesten, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten;
- d) alle passende preventieve maatregelen worden getroffen om die nadelige gevolgen te voorkomen;
- e) tijdens en na het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of de getroffen maatregelen de beoogde effecten hebben; en
- f) het verrichten van de activiteit wordt gestaakt als de nadelige gevolgen toch niet worden voorkomen, of, als staken van de activiteit redelijkerwijs niet meer mogelijk is, passende herstelmaatregelen worden getroffen.

Artikel 11.38 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen soorten vogelrichtlijn: schadelijke handelingen)

1. Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor:
 - a) het opzettelijk doden of opzettelijk vangen van van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn;
 - b) het opzettelijk vernielen of opzettelijk beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren van die vogels, of het opzettelijk wegnemen van nesten van die vogels;
 - c) het rapen en onder zich hebben van eieren van die vogels; of
 - d) het opzettelijk storen van die vogels.
2. Het verbod geldt niet als:
 - a) het verrichten van die activiteit op grond van een andere wet is toegestaan en is voldaan aan de artikelen 9, eerste en tweede lid, en 13 van de vogelrichtlijn; of
 - b) de activiteit uitvoering geeft aan:
 - 1°) een instandhoudingsmaatregel als bedoeld in de artikelen 3, eerste lid en tweede lid, onder b, c en d, en 4, eerste lid, eerste zin, en tweede lid, van de vogelrichtlijn en artikel 6, eerste lid, van de habitatrichtlijn; of
 - 2°) een passende maatregel als bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de habitatrichtlijn.
3. Het verbod op het opzettelijk storen van vogels, bedoeld in het eerste lid, onder d, geldt niet, als het storen niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de vogelsoort.

Artikel 11.47 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen soorten habitatrichtlijn: schadelijke handelingen)

1. Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor:
 - a) het in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk doden of opzettelijk vangen van in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onder a, bij de habitatrichtlijn, bijlage II bij het verdrag van Bern of bijlage I bij het verdrag van Bonn;
 - b) het opzettelijk verstoren van die dieren;
 - c) het in de natuur opzettelijk vernielen of rapen van eieren van die dieren;
 - d) het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van die dieren; en
 - e) het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onder b, bij de habitatrichtlijn of bijlage I bij het verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied.
2. Het verbod geldt niet als:
 - a) het verrichten van de activiteit op grond van een andere wet is toegestaan en is voldaan aan artikel 16, eerste lid, van de habitatrichtlijn; of
 - b) de activiteit uitvoering geeft aan:
 - 1°) een instandhoudingsmaatregel als bedoeld in de artikelen 3, eerste lid en tweede lid, onder b, c en d, en 4, eerste lid, eerste zin, en tweede lid, van de vogelrichtlijn en artikel 6, eerste lid, van de habitatrichtlijn; of
 - 2°) een passende maatregel als bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de habitatrichtlijn.
3. Onder de soorten, bedoeld in het eerste lid, onder a, worden niet begrepen de soorten, bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn.

Artikel 11.55 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen andere soorten: schadelijke handelingen)

1. Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten geldt voor:

- a) het opzettelijk doden of vangen van in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder A;
- b) het opzettelijk beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van die dieren als bedoeld onder a; en
- c) het opzettelijk in hun natuurlijke verspreidingsgebied plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van vaatplanten van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder B.

2. Het verbod geldt niet als:

- a) het gaat om het doden of vangen van de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis, of om het beschadigen of vernielen van hun vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen, voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden;
- b) het verrichten van de activiteit op grond van een andere wet is toegestaan en is voldaan aan de eisen die zijn opgenomen artikel 8.74j van het Besluit kwaliteit leefomgeving; of
- c) de activiteit deel uitmaakt van:
 - 1°) een instandhoudingsmaatregel als bedoeld in de artikelen 3, eerste lid en tweede lid, onder b, c en d, en 4, eerste lid, eerste zin, en tweede lid, van de vogelrichtlijn en artikel 6, eerste lid, van de habitatrichtlijn; of
 - 2°) een *passende maatregel als bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de habitatrichtlijn*.

BIJLAGE III LITERATUUR EN BRONVERMELDING

Literatuur

Vleermuizen van Europa, C. Dietz en A. Kiefer, Zeist 2017

Atlas van de Nederlandse Zoogdieren, Zoogdierverseniging 2016, S. Broekhuizen et al.

Nederlandse Oecologische Flora. Wilde planten en hun relaties. Weeda e.a. 1985-1994

BIJ12, 2017. Kennisdocumenten Soorten - Natuurbescherming, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Heiloo

Een nieuwe wet voor de natuur: Wet Natuurbescherming, artikel uit De Strandloper 48e jaargang nummer 3, juni 2016, J. van Dijk

Bronvermelding

www.ravon.nl

www.sovon.nl

www.floron.nl

www.verspreidingsatlas.nl

www.vlinderstichting.nl

www.zoogdierverseniging.nl

www.bij12.nl

www.calculator.aerius.nl

[Vivara Natuurbeschermingsproducten | Vogelvoer, nestkasten en meer | Vivara](#)

[Homepagina - Unitura - Wij maken natuurinclusief bouwen tot een succes](#)

